

Sygn. akt I C 1797/19

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 19 lipca 2021 roku

Sąd Rejonowy dla Łodzi-Widzewa w Łodzi, I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodnicząca: Sędzia S.R. Agata Kłosińska

Protokolant: staż. Anna Jankowska

po rozpoznaniu w dniu 19 lipca 2021 roku w Łodzi

na rozprawie

sprawy z powództwa J. O.

przeciwko M. O. (1)

o zapłatę

1. oddała powództwo w całości;
2. zasądza od powoda J. O. na rzecz pozwanej M. O. (1) kwotę 3.617 zł (trzy tysiące sześćset siedemnaście złotych) tytułem zwrotu kosztów postępowania z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia uprawomocnienia się wyroku do dnia zapłaty.

Sygn. akt I C 1797/19

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 9 grudnia 2019 r. powód – J. O. reprezentowany przez profesjonalnego pełnomocnika w osobie adwokata wniósł o zasądzenie na jego rzecz od pozwanej M. O. (1) kwoty 50.000 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie liczonymi od dnia 17 września 2019 do dnia zapłaty oraz kosztami postępowania w tym kosztami zastępstwa adwokackiego.

W uzasadnieniu wskazał, że w dniu 16 września 2019 pozwana odebrała oświadczenie powoda o odwołaniu darowizny dokonanej na jej rzecz w dniu 18 września 2000 r. w drodze umowy zawartej w formie aktu notarialnego przed notariuszem P. C. (rep. A numer (...)), której przedmiotem był przysługujący powodowi udział w wysokości 1/2 części w prawie własności nieruchomości - samodzielny lokal mieszkalny numer (...) położony w Ł. przy ul. (...) oraz 1/2 części w prawie własności samochodu osobowego marki F. (...) o numerze rejestracyjnym (...). Z uwagi na fakt, że przedmiotowe mieszkanie nie stanowi już własności pozwanej powód dochodzi zapłaty równowartości przekazanego udziału w nieruchomości.

Podniósł, że powodem złożenia oświadczenia o odwołaniu darowizny była rażąca niewdzięczność M. O. (1), której przejawem było niewpuszczenie powoda do zajmowanego wspólnie mieszkania, co miało miejsce po jego powrocie z Niemiec w grudniu 2018 r., zerwanie przez pozwaną kontaktu z powodem oraz złożenie przez pozwaną pozwu o rozwiązanie stosunku małżeńskiego, dokonane bez uprzedzenia pozwanego.

/pozew, k. 5-12/

W odpowiedzi na pozew z dnia 4 marca 2020 r. pozwana wskazała, że nie uznaje powództwa, wnosząc o jego oddalenie w całości.

/pismo, k. 104/

W piśmie procesowym z dnia 23 lipca 2020 r. pozwana, reprezentowana przez ustanowionego z urzędu profesjonalnego pełnomocnika będącego adwokatem ponownie wniosła o oddalenie powództwa w całości oraz o zasądzenie na jej rzecz od powoda kosztów procesu.

W uzasadnieniu wskazała, że z inicjatywy powoda, który powoływał się na względy bezpieczeństwa związane z prowadzoną przez siebie działalnością gospodarczą, w dniu 18 września 2000 r. strony zniosły ustawową wspólność majątkową małżeńską, a następnie powód darował pozwanej swój udział we własności przedmiotowego lokalu.

Podniosła, że w 2018 r. powód podjął samodzielną decyzję o wyjeździe do pracy w Niemczech, co było bezpośrednią przyczyną zerwania więzi małżeńskich i wystąpienia przez pozwaną o rozwód. O złym stanie małżeństwa i rozkładzie wspólnego pożycia świadczy również to, iż powód bez wiedzy pozwanej darował córce przypadający mu udział w prawie własności zabudowanej nieruchomości w A.. Fakt ten w ocenie pozwanej nie stanowi wypełnienia przesłanki rażącej niewdzięczności.

/odpowiedź na pozew, k. 119-122/

Strony do zamknięcia rozprawy pozostały przy swoich stanowiskach.

Sąd Rejonowy ustalił następujący stan faktyczny

W dniu 20 listopada 1993 r. M. O. (1) i J. O. zawarli związek małżeński. Z małżeństwa stron pochodzą dwie córki – S. i J..

W 1996 roku małżonkowie zakupili lokal mieszkalny mieszczący się w budynku położonym przy ulicy (...) w Ł., oznaczony numerem 80. Mieszkanie składało się z jednego pokoju o łącznej powierzchni użytkowej 20,25 m². Środki na zakup przedmiotowego lokalu pochodziły częściowo z zaciągniętego w tym celu kredytu bankowego, częściowo zaś ze pieniędzy pożyczonych od rodziców obydwu stron, a także od siostry powoda – M. O. (2). Kredyt został spłacony ze środków pochodzących z wynagrodzenia powoda. Pozwana w tym czasie zajmowała się wychowywaniem córki S..

Zakupione mieszkanie wymagało generalnego remontu, który został przeprowadzony przez powoda z pomocą kolegów. W szczególności powód wydzielił w przedmiotowym lokalu łazienkę, kuchnię i mały korytarz oraz przeprowadził szereg prac remontowo-wykończeniowych.

/okoliczności bezsporne; także: kopia pozwu o rozwód, k. 17-20; zeznania świadka – E. J., protokół rozprawy z dnia 12 października 2020 r. – znacznik czasowy 01:33:14, k.181v; zeznania świadka – M. O. (2), protokół rozprawy z dnia 12 października 2020 r. – znacznik czasowy 00:58:11, k.180; zeznania świadka – M. S., protokół rozprawy z dnia 7 grudnia 2020 r. – znacznik czasowy 00:34:25, k.218v; pisemne zeznania świadka – S. S. (2), k.240-245; przesłuchanie pozwanej M. O. (1), protokół rozprawy z dnia 10 maja 2021 r. – znacznik czasowy 01:03:38, k. 270; przesłuchanie powoda J. O., protokół rozprawy z dnia 10 maja 2021 r. – znacznik czasowy 00:08:58, k. 268v; zeznania świadka – S. Ś., protokół rozprawy z dnia 1 marca 2021 r. – znacznik czasowy 00:32:23, k. 250/

W styczniu 1996 r. pozwana została zatrudniona w biurze nieruchomości, gdzie pracowała do grudnia tego samego roku. Następnie podjęła pracę w (...) filii przedsiębiorstwa handlowego zajmującego się sprzedażą artykułów biurowych, działającego pod firmą (...), gdzie przez okres około jednego roku pracowała na stanowisku kierownika sklepu. Z uwagi na niskie obroty zarząd przedsiębiorstwa podjął decyzję o zamknięciu sklepu w Ł., co prowadziło do

zwolnienia M. O. (1). Prezes zarządu zaproponował pozwanej, aby odkupiła towar i prowadziła sklep dalej na własny rachunek.

Strony podjęły wspólną decyzję o skorzystaniu ze złożonej przez pracodawcę pozwanej oferty i odkupiły towar. Małżonkowie zgodnie postanowili, że działalność gospodarcza zostanie zarejestrowana przez powoda, co miało prowadzić do obniżenia kosztów jej prowadzenia, a w szczególności obniżenia składek na ubezpieczenie społeczne. Faktycznie prowadzeniem działalności zajmowała się natomiast pozwana, która na podstawie pełnomocnictwa została umocowana do działania w jego imieniu.

/okoliczności bezsporne; także: przesłuchanie powoda J. O., protokół rozprawy w dnia 10 maja 2021 r. – znacznik czasowy 00:08:58, 00:43:23, k. 268v; przesłuchanie pozwanej M. O. (1), protokół rozprawy w dnia 10 maja 2021 r. – znacznik czasowy 01:03:38, k. 270; zeznania świadka – E. J., protokół rozprawy z dnia 12 października 2020 r. – znacznik czasowy 01:33:14, k.181v; zeznania świadka – M. O. (2), protokół rozprawy z dnia 12 października 2020 r. – znacznik czasowy 00:58:11, k.180/

Prowadzony przez strony sklep okazał się działalnością nierentowną, a ponadto jego poprzedni właściciel zgłaszał wobec stron roszczenia o zapłatę odsetek od kwot należnych mu za część niespłaconego towaru.

W celu uniknięcia spłaty zadłużenia oraz w obawie przed koniecznością sprzedaży mieszkania na potrzeby uregulowania zobowiązań, w dniu 18 września 2000 r. strony zawarły w formie aktu notarialnego umowę majątkową małżeńską, mocą której zniósły łączącą ich ustawową wspólność majątkową małżeńską. Następnie – w dniu 16 października 2000 r. – strony zawarły w formie aktu notarialnego umowę darowizny, na podstawie której powód przeniósł na rzecz pozwanej należący do niego udział – w wysokości 1/2 – we własności lokalu mieszkalnego położonego przy ul. (...) w Ł. oraz udział w wysokości 1/2 przysługujący mu w prawie własności samochodu osobowego marki F. (...) o numerze rejestracyjnym (...).

/okoliczności bezsporne; także: przesłuchanie pozwanej M. O. (1), protokół rozprawy w dnia 10 maja 2021 r. – znacznik czasowy 01:07:02, k. 270; przesłuchanie powoda J. O., protokół rozprawy z dnia 10 maja 2021 r. – znacznik czasowy 00:13:41, k. 268v; zeznania świadka – E. J., protokół rozprawy z dnia 12 października 2020 r. – znacznik czasowy 01:33:14, k.182v; zeznania świadka – M. O. (2), protokół rozprawy z dnia 12 października 2020 r. – znacznik czasowy 01:06:12, k.180; zeznania świadka – I. B., protokół rozprawy z dnia 7 grudnia 2020 r. – znacznik czasowy 01:46:49, k. 219/

Ze względu na fakt, że strony spodziewały się kolejnego dziecka oraz z uwagi niewystarczającą dla czteroosobowej rodziny powierzchnię zajmowanego lokalu, podjęły decyzję o zmianie mieszkania na większe.

W dniu 14 października 2003 r. pozwana zawarła z działającym przez pełnomocnika G. W. umowę przedwstępną zamiany lokali mieszkalnych, zgodnie z którą M. O. (1) zobowiązała się przenieść na G. W. prawo własności lokalu położonego przy ul. (...) w Ł., zaś G. W. zobowiązał się przenieść na M. O. (1) przysługujące mu prawa wynikające z umowy najmu lokalu mieszkalnego numer (...) mieszczącego się w domu położonym przy ul. (...) w Ł., zarządzanym przez Administrację (...) Ł. (...). Strony postępowania wypłaciły do rąk pełnomocnika na poczet przyszłej zamiany zaliczkę w wysokości 2.000 zł.

Umowa przyrzeczona została zawarta w formie aktu notarialnego w dniu 17 października 2003 r. Tego samego dnia strony wypłaciły kwotę 8.000 zł tytułem dopłaty do zamiany mieszkania.

/okoliczności bezsporne; także: przesłuchanie powoda J. O., protokół rozprawy z dnia 10 maja 2021 r. – znacznik czasowy 00:13:41, k. 268v; przesłuchanie pozwanej M. O. (1), protokół rozprawy z dnia 10 maja 2021 r. – znacznik czasowy 01:03:38, k. 270; zeznania świadka – M. S., protokół rozprawy z dnia 7 grudnia 2020 r. – znacznik czasowy 00:43:59, k.218v; zeznania świadka – I. B., protokół

rozprawy z dnia 7 grudnia 2020 r. – znacznik czasowy 01:46:49, k. 219; umowa przedwstępna zamiany lokali, k. 172-173; umowa przyrzeczona, k. 166-171; pokwitowanie, k. 165v/

W dniu 30 grudnia 2008 r. powód złożył pisemne oświadczenie, w którym zrezygnował na rzecz pozwanej z prawa pierwokupu lokalu numer (...) położonego w Ł. przy ul. (...).

Mieszkanie to zostało wykupione przez pozwaną od Miasta Ł. za kwotę 13.470 zł uwzględniającą 90% bonifikatę, na podstawie umowy ustanowienia i sprzedaży odrębnej własności lokalu z dnia 19 stycznia 2009 r., zawartej w drodze bezprzetargowej i w formie aktu notarialnego.

Środki na przekształcenie i wykup lokalu pochodziły z majątku stron oraz od rodziców pozwanej. Mieszkanie wymagało generalnego remontu oraz zakupu wyposażenia. Remont został wykonany przez powoda. Związane z tym koszty zostały poniesione wspólnie przez strony, z pomocą finansową rodzin obu stron.

/okoliczności bezsporne; także: przesłuchanie powoda J. O., protokół rozprawy z dnia 10 maja 2021 r. – znacznik czasowy 00:13:41, k. 268v; przesłuchanie pozwanej M. O. (1), protokół rozprawy z dnia 10 maja 2021 r. – znacznik czasowy 01:03:38, k. 270; zeznania świadka – M. S., protokół rozprawy z dnia 7 grudnia 2020 r. – znacznik czasowy 00:43:59, k.218v; zeznania świadka – I. B., protokół rozprawy z dnia 7 grudnia 2020 r. – znacznik czasowy 01:46:49, k. 219; umowa sprzedaży, k. 157-163/

W 2006 r. strony rozpoczęły budowę domu w A., która trwała kilkanaście lat. Roboty budowlane i remontowe były wykonywane przez powoda z pomocą sąsiadów

i znajomych. Na ten cel strony zaciągnęły kredyt, który był spłacany głównie w wynagrodzenia za pracę powoda. W okresie, kiedy pozwana pracowała również przekazywała pieniądze na spłatę kredytu. Pomoc finansową w tym celu świadczyły rodziny obu stron.

/okoliczności bezsporne; także: przesłuchanie powoda J. O., protokół rozprawy z dnia 10 maja 2021 r. – znacznik czasowy 00:18:04, k. 268v; pisemne zeznania świadka – S. S. (2), k.240-245/

Małżeństwo M. i J. O. było początkowo zgodne i stan ten trwał co najmniej przez 10 lat. Po pewnym czasie relacje stron zaczęły się psuć. Powód okazał się osobą o dominującym, władczym charakterze. Forował swoje zdanie i stanowisko w różnych sprawach zarówno zawodowych jak i dotyczących życia codziennego. Często nie liczył się ze zdaniem pozwanej. Pomiedzy stronami zaczęło dochodzić do częstych niedomówień i kłótni. Pozwanej przeszkadzała również ograniczająca jej swobodę kontrola przez powoda. Powód nie akceptował kontaktów pozwanej z koleżankami, sprzeciwiał się podjęciu przez pozwaną studiów. Zdarzało się również, że nadużywała alkoholu.

Mimo to strony starały się utrzymać małżeństwo i poprawić relacje między nimi, również z uwagi na dzieci.

Na 40. urodziny powód kupił żonie samochód osobowy marki A. (...), z kolei pozwana w ramach podziękowania kupiła powodowi motocykl o wartości 15.000 zł, na co przeznaczyła własne środki pochodzące z odszkodowania uzyskanego za skutki kolizji drogowej.

/ zeznania świadka – M. S., protokół rozprawy z dnia 7 grudnia 2020 r. – znacznik czasowy 00:34:25, k.217v; zeznania świadka – M. K., protokół rozprawy z dnia 7 grudnia 2020 r. – znacznik czasowy 01:21:15, k 218v; zeznania świadka – I. B., protokół rozprawy z dnia 7 grudnia 2020 r. – znacznik czasowy 01:46:49, k. 219; zeznania świadka – S. Ś., protokół rozprawy z dnia 1 marca 2021 r. – znacznik czasowy 00:28:45 i 00:53:10, k. 250; przesłuchanie pozwanej M. O. (1), protokół rozprawy z dnia 10 maja 2021 r. – znacznik czasowy 02:06:26, k. 271v; przesłuchanie powoda J. O., protokół rozprawy z dnia 10 maja 2021 r. – znacznik czasowy 00:30:50 i 00:58:05, k. 269; zeznania świadka – M. O. (2), protokół rozprawy z dnia 12 października 2020 r. – znacznik czasowy 01:06:12, k.180/

Od 2016 r. powód zaczął wyjeżdżać za granicę w celach zarobkowych. Pierwszy wyjazd odbył do Francji, kolejny zaś do Niemiec. Zarobione za granicą pieniądze wpłacał na konto w polskim banku, do którego miała dostęp również pozwana. Z tych środków pozwana utrzymywała mieszkanie, zaspokajała potrzeby bytowe swoje i dzieci oraz spłacała kredyty. W tym okresie relacje stron uległy znacznemu pogorszeniu. Dochodziło pomiędzy nimi do kłótni i sporów, głównie na tle finansowym. Wtedy też pozwana po raz pierwszy poinformowała powoda, że chce się z nim rozwiąć.

/zeznania świadka – S. Ś., protokół rozprawy z dnia 1 marca 2021 r. – znacznik czasowy 00:112:46, k. 250; zeznania pozwanej M. O. (1), protokół rozprawy z dnia 10 maja 2021 r. – znacznik czasowy 01:27:35, k. 270v; przesłuchanie powoda J. O., protokół rozprawy z dnia 10 maja 2021 r. – znacznik czasowy 00:08:58, k. 268v zeznania świadka – I. B., protokół rozprawy z dnia 7 grudnia 2020 r. – znacznik czasowy 01:46:49, k. 219; zeznania świadka – M. S., protokół rozprawy z dnia 7 grudnia 2020 r. – znacznik czasowy 00:43:59, k.217v; zeznania świadka – R. M., protokół rozprawy z dnia 7 grudnia 2020 r. – znacznik czasowy 00:12:23, k. 216v; zeznania świadka – E. J., protokół rozprawy z dnia 12 października 2020 r. – znacznik czasowy 01:33:14, k.181v; zeznania świadka – M. K., protokół rozprawy z dnia 7 grudnia 2020 r. – znacznik czasowy 01:21:15, k. 218v/

W 2017 r. strony wraz z młodszą córką J. wyjechały do Anglii w celu ratowania małżeństwa i osiedlenia się tam na stałe. W przeprowadzce, załatwieniu wszelkich formalności i zorganizowaniu pracy na miejscu pomógł stronom brat pozwanej S. S. (2). W celu zorganizowania mieszkania i zakupu samochodu, jako pierwszy wyjechał powód. Początkowo zamieszkał z bratem pozwanej i jego rodziną. Następnie dołączyła do niego żona i córka. Powód podjął pracę w magazynie firmy (...), zaś pozwana od poniedziałku do piątku pracowała w firmie (...), a w weekendy w hotelu (...).

Na potrzeby pokrycia kosztów wyjazdu i osiedlenia się w Anglii, w dniu 10 stycznia 2017 r. pozwana zaciągnęła pożyczkę w wysokości 77.580 zł z terminem spłaty do 10 stycznia 2025 r. Całkowita kwota do spłaty wynosi 129.942 zł. W dniu 16 stycznia 2017 r. pozwana przelała na prywatny rachunek powoda kwotę 70.000 zł, a w dniu 23 stycznia 2017 r. dodatkowo kwotę 15.000 zł. Z uwagi na fakt, że strony nie posiadały początkowo rachunku angielskim banku, w dniu 6 kwietnia 2017 r. pozwana przelała z konta walutowego w polskim banku na konto swojego brata kwotę 4.000 (...), a 26 kwietnia 2017 r. dodatkowo kwotę 961,21 (...). Z powodu braku konta walutowego 22 lutego 2017 roku z konta powoda na rachunek pozwanej zostały przekazane środki pieniężne w wysokości 65.000 zł a w dniu 29 marca 2017 roku – 20.500 zł. Po zamianie pieniędzy na funty szterlingi zostały one przekazane częściowo na konto bratowej i brata pozwanej, częściowo na zakup mebli i wyposażenia do mieszkania w Anglii, na poczet kaucji za mieszkanie, zakupu biletów lotniczych, spłatę kredytu w (...).

W dniu 8 maja 2017 r. przelała na rachunek bankowy powoda kwotę 1.150 (...).

Relacje stron w Anglii układały się nie najlepiej. Pozwana była kontrolowana przez powoda nawet podczas pracy – musiała dzwonić do niego w przerwie, informować o wyjściu z pracy. Powód ograniczał pozwanej kontakt z rodziną. Doszło również do kłótni stron z bratem pozwanej.

Z tych względów na początku 2018 r. strony powróciły do kraju. Dodatkowymi powodami były: problemy najmłodszej córki z nauką i aklimatyzacją w angielskiej szkole, wysokie koszty utrzymania w Anglii oraz konflikt pomiędzy stronami a bratem pozwanej.

W lutym 2018 r. powód ponownie wyjechał do Niemiec w celach zarobkowych.

/przesłuchanie pozwanej M. O. (1), protokół rozprawy z dnia 10 maja 2021 r. – znacznik czasowy 01:27:35; 01:31:44, 02:00:39, k. 270v-271; przesłuchanie powoda J. O., protokół rozprawy z dnia 10 maja 2021 r. – znacznik czasowy 00:18:04-00:22:15, k. 269; zeznania świadka – S. Ś., protokół rozprawy z dnia 1 marca 2021 r. – znacznik czasowy 00:22:32, k. 250; zeznania świadka – Ł. Ś., protokół rozprawy z dnia 12 października 2020 r. – znacznik czasowy 00:21:57, k. 178v; zeznania

świadka – I. B., protokół rozprawy z dnia 7 grudnia 2020 r. – znacznik czasowy 02:07:38, k. 219v; zeznania świadka – M. S., protokół rozprawy z dnia 7 grudnia 2020 r. – znacznik czasowy 00:43:59, k.217v; zeznania świadka – E. J., protokół rozprawy z dnia 12 października 2020 r. – znacznik czasowy 01:33:14, k.181v; pisemne zeznania świadka – S. S. (2), k.240-245; protokół rozprawy z dnia 10 maja 2021 r., znacznik czasowy, 02:17:39, k.272; potwierdzenia przelewów, k. 153-155, 276-278, 298, 299, 300; dowody zakupów, k. 308-309, lista operacji bankowych, k. 302-303/

Po powrocie stron do kraju, pozwana rozpoczęła terapię psychologiczną z uwagi na depresję. Relacje stron uległy ponownemu pogorszeniu. Ponadto coraz częściej dochodziło do kłótni na tle finansowym. Gdy w listopadzie 2018 r. powód przebywał w Polsce, pozwana ponownie informowała go o ostatecznie podjętym zamiarze wniesienia pozwu o rozwód, co doprowadziło do awantury pomiędzy stronami. Tego dnia pozwana spała osobno na podłodze.

W dniu 8 grudnia 2018 r., w czasie po wytoczeniu przez pozwaną powództwa o rozwód powód ponownie przyjechał do kraju udając się wprost do wspólnie zajmowanego mieszkania przy ul. (...) w Ł.. Wówczas pozwana w obawie przed mężem nie wpuściła go do lokalu. Przed przyjazdem męża wymieniła w drzwiach zamek. Ponieważ dom w A. nie był ogrzewany, powód skontaktował się z zięciem – Ł. Ś. z prośbą o przenocowanie. Za zgodą zięcia i jego rodziców, na czas pobytu w Polsce powód zamieszkał z nimi.

/przesłuchanie pozwanej M. O. (1), protokół rozprawy z dnia 10 maja 2021 r. – znacznik czasowy 01:23:17-01:47:52, k. 271; przesłuchanie powoda J. O., protokół rozprawy z dnia 10 maja 2021 r. – znacznik czasowy 00:48:34, k. 269v; zeznania świadka – Ł. Ś., protokół rozprawy z dnia 12 października 2020 r. – znacznik czasowy 00:28:26, k. 179; pisemne zeznania świadka – S. S. (2), k.240-245; zeznania świadka – B. Ś., protokół rozprawy z dnia 12 października 2020 r. – znacznik czasowy 00:46:51, k. 179v; zeznania świadka – M. O. (2), protokół rozprawy z dnia 12 października 2020 r. – znacznik czasowy 01:06:12, k.180v; zeznania świadka – M. S., protokół rozprawy z dnia 7 grudnia 2020 r. – znacznik czasowy 00:43:59-01:00:16, k.217v-218; zeznania świadka – M. K., protokół rozprawy z dnia 7 grudnia 2020 r. – znacznik czasowy 01:33:32, k. 218v; zeznania świadka – I. B., protokół rozprawy z dnia 7 grudnia 2020 r. – znacznik czasowy 02:01:32, k. 219v; dokumentacja medyczna, k. 319-324; wiadomości sms, k. 304-307/

Pozwem z dnia 11 października 2018 r. M. O. (1) wniosła do Sądu Okręgowego w Łodzi o rozwiązanie przez rozwód związku małżeńskiego zawartego z J. O. z zaniechaniem orzekania o winie stron. Pismem procesowym z dnia 25 lutego 2019 r. wniesionym do Sądu Okręgowego w Łodzi pozwana dokonała przedmiotowej zmiany powództwa wnosząc o rozwiązanie związku małżeńskiego z wyłącznej winy pozwanego.

/pozew, k. 17-20; pismo, k. 21/

Przed orzeczeniem rozwodu powód proponował pozwanej aby po rozwodzie wspólnie przenieśli na obie córki własność domu położonego w A., na co pozwana nie wyraziła zgody z uwagi na pozostałe do spłaty zobowiązania finansowe. Umową darowizny z dnia 17 października 2018 r. powód przeniósł na córkę S. Ś. należący do niego, wynoszący 1/2 część udział w nieruchomości położonej w A.. Pozwana nie została o tym fakcie poinformowana zarówno przez powoda jak i przez córkę.

/umowa darowizny, k.29-31; przesłuchanie pozwanej M. O. (1), protokół rozprawy z dnia 10 maja 2021 r. – znacznik czasowy 01:51:56, k. 271v; zeznania świadka – S. Ś., protokół rozprawy z dnia 1 marca 2021 r. – znacznik czasowy 00:40:26, k. 250/

W skierowanym do pozwanej piśmie z dnia 10 września 2019 r. powód złożył oświadczenie o odwołaniu darowizny udziału w lokalu mieszkalnym numer (...) położonym w Ł. przy ul. (...) zobowiązując M. O. (1) do zapłaty kwoty 50.000 zł tytułem zwrotu równowartości przekazanego udziału.

Pismem z dnia 7 października 2019 r. pozwana reprezentowana przez profesjonalnego pełnomocnika w osobie adwokata złożyła oświadczenie, że nie uznaje stanowiska powoda w zakresie odwołania darowizny.

/pismo, k. 87; pismo k. 90/

W dniu 19 grudnia 2019 r. Sąd Okręgowy w Łodzi orzekł o rozwiązaniu przez rozwód małżeństwa M. O. (1) i J. O..

/okoliczność bezsporna/

Powyższy stan faktyczny sąd ustalił w oparciu o zgromadzony w sprawie materiał dowodowy w postaci kopii dokumentów, których prawdziwość nie budziła wątpliwości Sądu i nie była przez strony kwestionowana oraz zeznań świadków powołanych przez obie strony postępowania, które pomimo znacznych rozbieżności w zakresie oceny zachowania stron, w dużej mierze pokrywały się w zakresie okoliczności faktycznych. Sąd pominął natomiast wnioskowany przez stronę powodową dowód z opinii biegłego z zakresu wyceny nieruchomości, który wobec niespełnienia podstawowej przesłanki odwołania darowizny, a tym samym wobec braku odpowiedzialności pozwanej co do zasady okazał się dowodem nieistotnym dla rozstrzygnięcia sprawy.

Sąd Rejonowy zważył co następuje

Powództwo podlegało oddaleniu w całości jako niezasadne.

Powód żądał zasądzenia na jego rzecz od pozwanej kwoty 50.000 zł stanowiącej równowartość udziału w prawie własności lokalu mieszkalnego numer (...) położonego przy ul. (...) w Ł.. Podstawę prawną zgłoszonego roszczenia było złożone przez powoda w dniu 7 października 2019 r. oświadczenie o odwołaniu dokonanej na rzecz pozwanej M. O. (1) darowizny przedmiotowego udziału. Podstawę faktyczną roszczenia miało stanowić zachowanie pozwanej, które w ocenie powoda spełniło określoną w art. 898 k.c. przesłankę „rażącej niewdzięczności” obdarowanego, uprawniającą darczyńcę do skutecznego odwołania wykonanej już darowizny.

Powód wskazywał w treści pozwu, że zachowaniem w którym upatruje owej rażącej niewdzięczności pozwanej było niewpuszczenie go przez pozwaną do wspólnie zajmowanego mieszkania po jego powrocie do kraju z Niemiec w grudniu 2018 r., zerwanie przez pozwaną kontaktu z powodem oraz złożenie pozwu o rozwód bez uprzedniej zapowiedzi i wyjaśnienia. Ostatnia z powoływanych okoliczności faktycznych nie znalazła potwierdzenia w treści przesłuchania powoda, który na rozprawie w dniu 12 października 2020 r. przyznał, że był informowany przez pozwaną o powziętym przez nią zamiarze złożenia pozwu o rozwód. Ostatecznie w toku postępowania powód podnosił, że rażącej niewdzięczności pozwanej upatruje w tym, że po rozwodzie pozostał bez majątku pomimo swojego zaangażowania finansowego w zakup i remont mieszkania położonego przy ul. (...), a następnie w nabycie i remont mieszkania położonego przy ul. (...) oraz wieloletniego utrzymywania rodziny, w tym pozwanej.

W celu rozstrzygnięcia przedmiotowego sporu należało zatem odwołać się do istoty i prawnego charakteru umowy darowizny oraz do znaczenia pojęcia „rażącej niewdzięczności” obdarowanego. Zgodnie z art. 888 § 1 k.c. przez umowę darowizny darczyńca zobowiązuje się do bezpłatnego świadczenia na rzecz obdarowanego kosztem swego majątku. Celem tej umowy jest dokonanie nieodpłatnego przysporzenia na rzecz innej osoby, które w szczególności może polegać na przesunięciu określonego składnika

z majątku darczyńcy do majątku obdarowanego, zaś jej istotą jest nieekwiwalentność świadczenia. Jest to zatem kauzalna, jednostronnie zobowiązująca, co do zasady rozporządzająca i konsensualna czynność prawna, przez którą darczyńca zobowiązuje się do spełnienia określonego świadczenia pod tytułem darmym (causa donandi), a obdarowany oświadcza, że darowiznę przyjmuje. Motywy indywidualne dokonania przysporzenia są w praktyce bardzo zróżnicowane i mogą wynikać zarówno z pobudek altruistycznych, jak i z racji czysto ekonomicznych. Dla oceny charakteru prawnego umowy darowizny, jak również dla oceny jej skuteczności motywy indywidualne mają jednakże charakter irrelevantny (o ile nie mają charakteru wady oświadczenia woli). W tym kontekście należy zauważyć, że w okolicznościach niniejszej sprawy bezspornym był fakt, że przeniesienie przez powoda na pozwaną w drodze darowizny przysługującego mu udziału w nieruchomości było

dokonane z inicjatywy pozwanego i było dobrowolne. Motywem stojącym za przedmiotową decyzją był zamiarem wyzbycia się majątku osobistego pozwanego celem niejako „ukrycia” go w majątku osobistym pozwanej, aby móc uchylić się od obowiązku regulowania zobowiązań finansowych i ewentualnej egzekucji. W świetle powyższych rozważań fakt ten nie miał żadnego realnego wpływu na prawną skuteczność – w relacjach pomiędzy powodem, a pozwaną – zawartej umowy darowizny i nie mógł stanowić argumentu przemawiającego za jej późniejszym odwołaniem.

Nieodpłatne świadczenie darczyńcy nakłada na obdarowanego pozaprawny obowiązek o moralnym charakterze, polegający na wdzięczności wobec darczyńcy. Stan przeciwny w postaci niewdzięczności obdarowanego może być źródłem określonych skutków prawnych. Stosownie bowiem do treści art. 898 k.c. darczyńca może odwołać darowiznę nawet już wykonaną, jeżeli obdarowany dopuścił się względem niego rażącej niewdzięczności (§1). Od dnia odwołania wykonanej już darowizny obdarowany jest zobowiązany do zwrotu jej przedmiotu zgodnie z przepisami o bezpodstawnym wzbogaceniu (§2). Obdarowany winien jest zwrócić przedmiot darowizny w naturze, a gdyby to nie było możliwe, zobowiązany jest do zwrotu jego wartości. Powołany przepis nie precyzuje pojęcia „rażącej niewdzięczności”. Jego zdefiniowanie ustawodawca pozostawił judykaturze i nauce prawa. Możliwość odwołania darowizny jest instytucją wyjątkową, w związku z tym przesłanka odwołania powinna być poddana wykładni restryktywnej. Za rażąca niewdzięczność uznaje się tylko takie działanie obdarowanego, którym zmierza on w sposób świadomy i celowy do wyrządzenia darczyńcy poważnej krzywdy. Niewdzięczne będzie każde niewłaściwe i krzywdzące darczyńcę zachowanie obdarowanego, przy czym aby mogło być uznane za „rażąco niewdzięczne”, musi cechować je znaczne nasilenie złej woli skierowanej na wyrządzenie darczyńcy krzywdy lub szkody majątkowej. Zakresem tego pojęcia objęte są przede wszystkim przestępstwa skierowane przeciwko życiu, zdrowiu, czci i godności osobistej, a także przeciwko majątkowi darczyńcy. Pod pojęciem tym nie mieszczą się natomiast zachowania, które mogą być wprawdzie oceniane jako niewłaściwe z racji naruszenia reguł życia w rodzinie, ale nie wykraczają poza granice powszednich sporów życia codziennego, nawet jeżeli prowadzą one ostatecznie do rozpadu więzi emocjonalnej małżonków i rozwiązania małżeństwa. Tym samym nie powinny być uznawane za rażąca niewdzięczność zwykłe konflikty rodzinne (życiowe), sprzeczki, mieszczące się w granicach przyjętych w środowisku, do którego należy darczyńca (por. orz. SN z 13.11.1934 r., C II 1621/34, OSP 1935, Nr 7, poz. 361, s. 362). Uznaje się, że nie może być mowy o rażącej niewdzięczności, gdy obdarowany rzeczywiście godzi w dobra obdarowanego nawet umyślnie, ale działania te nie wychodzą poza ramy zwykłych – w określonym środowisku – konfliktów rodzinnych. Ponadto zaistnienie przesłanki odwołania darowizny może być stwierdzone dopiero po uwzględnieniu całokształtu okoliczności sprawy. Nie może stanowić podstawy odwołania określona okoliczność oceniana w oderwaniu od relacji łączącej darczyńcę i obdarowanego oraz ewentualnego konfliktu pomiędzy nimi. Stąd też, dla oceny tego czy mamy do czynienia z niewdzięcznością relewantną w świetle art. 898 k.c. badaniu sądu podlega nie tylko zachowanie obdarowanego ale również zachowanie darczyńcy po wykonaniu darowizny. Należy zatem ocenić, czy ewentualny konflikt i związane z nim zachowania mogące wywoływać wrażenie niewdzięczności nie zostały przez darczyńcę sprowokowane. Nie można bowiem abstrahować od charakteru konkretnej relacji oraz źródeł konfliktu.

Odwołanie darowizny następuje w drodze oświadczenia darczyńcy złożonego obdarowanemu, które skutkuje upadkiem *causa donandi*, lecz nie unicestwia prawnorzeczowego skutku umowy. Kreuje ono zatem nowy stosunek obligacyjny, polegający na powstaniu po stronie obdarowanego obowiązku zwrotu przedmiotu darowizny, względnie jego równowartości. Skuteczność oświadczenia o odwołaniu darowizny jest uzależniona od tego, czy przy zastosowaniu obiektywnych mierników oraz uwzględnieniu relacji i zachowań obu stron, oceniając sprawę rozsądnie, faktycznie dane zachowanie może być kwalifikowane jako wyrządzające darczyńcy krzywdę. Oznacza to, że oświadczenie złożone w okolicznościach braku rażącej niewdzięczności obdarowanego nie wywołuje żadnych skutków prawnych. Ocena skuteczności odwołania darowizny dokonywana jest według stanu z daty złożenia oświadczenia w tym przedmiocie.

Przenosząc powyższe rozważania na grunt przedmiotowego stanu faktycznego należy stwierdzić, że oświadczenie powoda o odwołaniu darowizny udziału w prawie własności nieruchomości złożone pozwanej w piśmie datowanym na dzień 10 września 2019 r. nie wykreowało po stronie pozwanej obowiązku świadczenia zwrotnego. W ocenie Sądu ujawnione w toku postępowania zachowania pozwanej względem męża, mające miejsce zarówno w okresie

bezpośrednio poprzedzającym wytoczenie powództwa o rozwód, jak i na przestrzeni całego małżeństwa, oceniane w świetle relacji obydwu stron nie wpisują się w zakres pojęcia „rażącej niewdzięczności”. W szczególności za rażącą niewdzięczność nie można uznać faktu, że pozwany w wyniku orzeczenia rozwodu utracił możliwość korzystania z zajmowanego dotąd razem z pozwaną mieszkania. Fakt ten nie stanowi nawet „zachowania” powódki, które mogłoby podlegać ocenie z moralnego punktu widzenia. Powód zawierając umowę darowizny powinien orientować się w konsekwencjach prawnych jej zawarcia. Pozwana, jako obdarowana – jakkolwiek z powodów o charakterze czysto gospodarczym – nie miała prawnego obowiązku dokonania zwrotnego przeniesienia na powoda udziału w prawie własności, dlatego nie sposób upatrywać rażącej niewdzięczności w fakcie, że po rozwodzie mieszkanie pozostało w jej majątku osobistym. W ocenie sądu rażąca niewdzięczność nie może wyrażać się w odmowie zwrotnego przeniesienia jej przedmiotu. Co do zasady umowa darowizny jest umową stanowczą, wywołującą skutki prawnorzeczowe, a gdy jej przedmiotem jest własność nieruchomości nie może być dodatkowo dokonana z zastrzeżeniem warunku ani terminu. Sąd nie dał ponadto wiary zarzutom strony powodowej, zgodnie z którymi pozwana w trakcie trwania małżeństwa odmawiała zwrotnego przeniesienia udziału w prawie własności na powoda pomimo jego próśb. Ze znajdujących się w aktach sprawy dokumentów wynika bowiem, że powód miał możliwość nabycia udziału w prawie własności mieszkania położonego przy ul. (...), poprzez skorzystanie z przysługującego mu jako najemcy prawa pierwokupu, z czego świadomie i dobrowolnie nie skorzystał składając pisemne oświadczenie o rezygnacji z prawa pierwokupu na rzecz pozwanej. W ocenie Sądu świadczy to o braku zainteresowania powoda w ponownym nabyciu prawa własności i zamiarze pozostawienia również kolejnego mieszkania w majątku osobistym pozwanej. Nie można postrzegać w kategoriach rażącej niewdzięczności odmowy przez pozwaną zwrotu równowartości udziału, która miała miejsce już po orzeczeniu rozwodu. Pozwana zaciągnęła bowiem na podstawie umowy pożyczki w ramach swojego majątku wysokie zobowiązanie finansowe, które w całości przekazała na prywatne konto powoda. Pożyczka ta została zaciągnięta na wspólny cel, którym było osiedlenie się rodziny za granicą, jednakże po rozwodzie obowiązek spłaty tego długu obciąża jedynie pozwaną. Z akt sprawy wynika, że powód odmówił pozwanej pomocy w spłacie zaciągniętego kredytu, mimo że pochodzące z niej środki zostały spożytkowane na wskazany wyżej cel.

W kategoriach niewdzięczności nie można również rozpatrywać wniesienia przez pozwaną pozwu o rozwiązanie małżeństwa przez rozwód. Jest to uprawnienie, które z mocy ustawy przysługuje każdemu z małżonków, którego zdaniem nastąpił zupełny i trwały rozkład pożycia małżeńskiego. Ostateczna ocena spełnienia przesłanki rozwodu należy do Sądu orzekającego w sprawie. Fakt, że w dacie wydania niniejszego wyroku zapadł już wyrok orzekający rozwiązanie małżeństwa stron oznacza, że powołana przesłanka rozwodu została spełniona.

W świetle konfliktu i sporów jakie miały miejsce pomiędzy stronami w okresie bezpośrednio poprzedzającym wniesienie przez pozwaną pozwu o rozwód wyrażające się chociażby narastającą przemocą ekonomiczną czy też psychiczną, nie sposób jest uznać za niewdzięczne w stopniu uzasadniającym odwołanie darowizny niewpuszczenie powoda do mieszkania w dniu 8 grudnia 2018 r. Pozwana wskazywała bowiem, że nie otworzyła powodowi drzwi z obawy przed kolejną awanturą związaną z wniesieniem pozwu o rozwód oraz eskalacją konfliktu między nimi.

Mając powyższe na uwadze Sąd stwierdził, że zachowania pozwanej nie cechowały się znaczącym nasileniem złej woli skierowanej na wyrządzenie powodowi krzywdy lub szkody w majątku, a tym samym w niniejszej sprawie przesłanka rażącej niewdzięczności uprawniająca do odwołania wykonanej już darowizny nie została spełniona. Wobec powyższego powództwo podlegało oddaleniu w całości.

O kosztach orzeczono zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik procesu wyrażoną w art. 98 k.p.c. Powód jako strona przegrywająca sprawę powinien zwrócić na rzecz pozwanej wszystkie poniesione przez nią koszty niezbędne do celowej obrony.

W toku niniejszego postępowania pozwana poniosła koszty w łącznej wysokości 3.617 zł, na którą składało się wynagrodzenie profesjonalnego pełnomocnika w kwocie 3.600 zł oraz koszt opłaty skarbowej od pełnomocnictwa w wysokości 17 zł.